

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ЛИБЕРАЛИЗАЦИЈЕ ТРГОВИНЕ У ЗЕМЉАМА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ

Предавач: Андријана Мишовић, LL.M.

Број часова: 6

Либерализација трговине земаља Југоисточне Европе одвија се у два правца, која су део ширег контекста интеграције са Европском унијом, имајући у виду да ЕУ доминира европском регионалном интеграцијом.

Први оквир је либерализација која се огледа у Споразумима о стабилизацији и придруживању, закљученим између држава чланица и Европских заједница с једне стране и сваке државе Југоисточне Европе појединачно, с друге стране. Споразум о слободној трговини је важан део сваког Споразума о стабилизацији и придруживању и његов основни циљ је да постигне либерализацију трговине и усклади правила државе кандидата са тековинама ЕУ. У циљу постизања овог резултата, држава са којом је склопљен Споразум треба да усвоји и имплементира административне, институционалне и економске реформе, чију примену по правилу надзире Савет за стабилизацију и придруживање кога чине чланови Савета Европске уније и чланови Европске комисије, с једне стране и чланови владе државе са којом је склопљен Споразум, с друге стране. Осим Савета, институције установљене Споразумом су: Комитет за стабилизацију и придруживање (установљен са циљем да помаже Савету у вршењу његових дужности, његов састав прати структуру Савета) и Парламентарни комитет за стабилизацију и придруживање (институција која треба да обезбеди сарадњу и размену мишљења између чланова Европског парламента и парламента државе са којом је закључен Споразум).

Други оквир у коме се врши либерализација трговине држава Југоисточне Европе је СЕФТА 2006 (Споразум о слободној трговини у Централној Европи) - регионални механизам успостављен са циљем да замени преко 30 билатералних споразума о слободној трговини између земаља Југоистичне Европе. СЕФТА је установљена из два разлога: да изврши либерализацију регионалне трговине и додатно продуби регионалну интерацију.

Руководећи орган ове организације јесте Заједнички комитет, кога чине представници држава уговорница и који је установљен са циљем да надзире примену Споразума. Комитет може доносити одлуке (у случајевима изричито предвиђеним Споразумом) или препоруке (сва друга питања). Комитет има бројна важна овлашћења, попут: надзирање процеса елиминације непотребних техничких препрека трговини, примање информација од држава чланица о државним мерама које потенцијално могу утцати на услове трговине, примање извештаја о укупним износима државе помоћи,... Додатно, као централни институционални орган, Комитет има веома важну улогу у решавању спорова, као и у тумачењу Споразума. Осим Заједничког комитета, важну позицију у СЕФТА институционалном оквиру заузимају Заменици министара - неформално тело одговорно за анализу потенцијалних проблема који произлазе из имплементације Споразума, и које припрема састанке Заједничког комитета. Додатно, СЕФТА институционални оквир се састоји од великог броја комитета, подкомитета, и радних група успостављених са циљем олакшања регионалне трговине.

Као што је већ примећено, оба облика либерализације трговине - СПП и СЕФТА у суштини су подређена Европској унији, па су сходно томе, у великој мери међусобно повезана. Наиме, за Споразуме о стабилизацији и придруживању је уобичајено да садрже клаузулу којом се државе охрабрују да сарађују са другим државама укљученим у процес стабилизације и придруживања. С друге стране, општи циљ СЕФТА споразума јесте да помогне чланицама да лакше приступе Европској унији. Дакле, основна идеја јесте развијање трговине међу земљама Југоисточне Европе, водећи при томе рачуна о централној улози Европске уније у том процесу.